

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

27. Yasama Dönemi'nde sunmuş olduğum; 2/852; 2/875; 2/911; 2/918; 2/920; 2/926; 2/927; 2/929; 2/930; 2/931; 2/932; 2/933; 2/934; 2/935; 2/936; 2/937; 2/939; 2/938; 2/941; 2/942; 2/962; 2/1006; 2/1007; 2/1008; 2/1009; 2/1010; 2/1011; 2/1143; 2/1230; 2/1232; 2/1423; 2/1761; 2/2042; 2/2081; 2/2095; 2/2206; 2/2326; 2/2471; 2/2582; 2/2692; 2/2737; 2/2754; 2/2843 ; 2/2878; 2/3080; 2/3182; 2/3328; 2/3337; 2/3359; 2/3384; 2/3655 ; 2/3859; 2/3929; 2/3995; 2/4017; 2/4203; 2/4408; 2/4415; 2/4439; 2/4563; 2/4572; 2/4582; 2/4602; 2/4627; 2/4643; 2/4696; 2/4700 2/4712; 2/4947; 2/4949; 2/4950; 2/4959 sayılı kanun tekliflerimin İçtüzüğün 77 inci maddesi uyarınca yenilenmesini saygılarımla arz ve talep ederim. 26.07.2023

Meral DANIŞ BEŞTAS

Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili

Erzurum Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu
Tarih: 8 Ağustos 2023	Esas No: 2/1469

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
26 Temmuz 2023
Numara:

T B M M GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
26 Temmuz 2023
No: 1256412

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 4130
Tarih : 09.02.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Grup Başkanvekili
Siirt Milletvekili

Saruhan OLUÇ
HDP Grup Başkanvekili
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Tarih : 17 Subat 2021	Esas No: 2/3384

TBMM	
KANUNLAR ve KARARLAR BSK LIGI	
09	Şubat 2021
Numara:	

TBMM	
GENEL EVRAK	
09	Şubat 2021
275699	
BASKI KONTROLÜ	

GENEL GEREKÇE

Yükseköğretim Kurulu; 12 Eylül Anayasasının ülkedeki hak ve özgürlükleri sınırlama anlamında akademik özerkliğe getirilen bir dayatması şeklinde ifade edilebilir. Hala ruhunu koruyan 82 Anayasasına göre, “Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak maksadı ile” kurulmuş olan kurumun akademik özerkliğin önünde teşkil ettiği engeller büyük bir sorun alanını da beraberinde getirmiştir.

Akademik özerklik, yahut bir diğer deyişle akademik bağımsızlık, çok fazla tartışılan ve bir o kadar da bilimsel gelişimin önünde engel teşkil ettiği yönünde hemfikir olunan bir husustur. Yükseköğretim Kurumlarının Özerkliği ve Akademik Özgürlük Üzerine Lima Bildirgesinde özerkliğin genel tanımı yapılmış ve buna göre özerklik akademik, mali ve idari özerklik şeklinde kıstaslara ayrılmıştır. Kuşkusuz her üç bağımsızlık kolu da özünde bilimsel gelişimin engellere takılmaksızın ilerlemesinin sağlanması içindir. Mali ve idari yönelimlerin bilimsel gelişimi destekleyip desteklememesine göre akış değişmektedir. Türkiye’de ise anayasal tanımda da yer aldığı üzere, üniversiteler akademik yönden özgür olmadıkları gibi idari ve mali yönden de bağımlıdır. Bu bağımlılık ilişkisi ülkede üniversite tanımını da değiştirmiş, çoğu üniversitenin ne yazık ki meslek öğretim kurumları şeklinde yapılanmasına yol açmıştır. Bu yapılanmanın ise ülkede bilimsel, akademik, sosyolojik gelişimin de önüne geçtiğinde hiçbir tartışma bulunmamaktadır.

6 Kasım 1981’de kurulan ve kırk yıllık tarihi boyunca YÖK’ün yaptığı, sermayeyi üniversitelerde doğrudan etkin kılmak, yani bilimsel çalışma yöntemlerini sermaye gruplarının “Ar-Ge” sine dönüştürmek olmuştur. Ötesinde ise mali ve idari yapıyı sürekli değişen iktidarlara göre belirleyerek belirli kıstastlar dışına çıkılması engellenmiştir. Ortaçağ karanlığının üzerindeki perdenin yırtılması; bilimin ve sanatın baskı araçlarının elinden kurtulması ile mümkün olmuştur. Ancak Türkiye’de her daim baskı altında olan akademik, bilimsel ve sanatsal gelişim; bilhassa YÖK’ün kuruluşu ile durmuş, hatta gerilemiştir. Bilhassa rektör seçimlerinin doğrudan saray eliyle yapılıyor olması, akademide özerkliği ortadan kaldırırken, kayyım hukukunun meşrulaşmasına sebep olmuştur. 12 Eylül sonrası kurulan hukukta dahi, rektör belirleme aşamasında ilk seçim hakkı üniversitelere bırakılmışken, son geldiğimiz fazda üniversitelerin etki mekanizmaları alaşağı edilmiştir.

Mevcut iktidarın 2014 yılından itibaren başkanlık sistemindeki ısrarının sebepleri teker teker ortaya çıkmakta, amacın otoriter bir yapı kurulması ve ülkedeki tüm özerk olması gereken kurumlarının tek

merkeze bağlanarak genel bir baskı politikasının inşa sürecine dönük sürekli yeni fakat demokratik anlamda geri adımlar atılmaktadır. Yani halihazırda Boğaziçi Üniversitesini, asıl sahipleri olan öğrenci ve akademisyenlerin elinden alan süreç yeni değildir. Bu suça ortak olmayacağız diyen akademisyenlerin ihracı iktidarın ülkedeki gelecek tahayyülünün ilk adımı olmuştur. OHAL ile birlikte ilan edilen KHK'ler ise akademik yapılanmanın tamamen alaşağı edilmesine ve sadece iktidara güdümlü bir mekanizmaya dönüştürülmesine zemin hazırlamıştır.

OHAL sürecinde 1176'sı devlet, 401'i vakıf üniversitesinde olmak üzere 1577 dekanın istifası istenmiş; KHK'lar ile 5 bin 904 akademisyen, 1408 idari personel olmak üzere toplam 7 bin 312 kişi üniversitelerden ihraç edilmiştir. İhraç edilen akademisyenler arasında 404 'Barış imzacısı' bulunmaktadır. Bu ihraçlardaki en büyük payın ise YÖK'te olduğuna şüphe yoktur. Sadece akademisyenlere değil öğrenciler üzerinde kurulan baskıların da sorumlusu YÖK olup öğrencilere alan bırakılmamaktadır. Halihazırda büyük bir çoğunluğu üniversite öğrencisi olmak üzere 100 binin üzerinde öğrenci yargılanmakta, cezaevlerinde ise 70 bin öğrenci bulunduğu ifade edilmektedir. Hakeza üniversitelerde kolluk görevlilerinin öğrencileri yoğun baskı altında tuttukları, ev baskınları ve çeşitli yöntemlerle kriminalize ettikleri bilinmektedir. Onbinlerce öğrencinin eğitim hakkı, bu şekilde gasp edilmiştir. Bahse konu gasp süreci ise ne yazık ki devam etmekte, atama şeklinde rektör istemeyen öğrencilerin demokratik hak kullanımları suça dönüştürülmektedir.

Üniversitelerdeki tüm bu olumsuz gidişatın sorumlusu 12 Eylül ruhu ve o ruhun sindiği Anayasadır. Anayasa değişiklik tartışmalarının demokratik kriterlere evrilmesi, toplumun taleplerinin karşılık bulması bu bağlamda bir "yol temizliği" önerisi olarak üniversitelerin gelişimi önündeki engel olan Yükseköğretim Kanunun kaldırılmasını talep zarureti hasıl olmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde-1: Yükseköğretim Kanunun kaldırılması amaçlanmıştır. Üniversitelerin özerkliğinin korunması ve bilimsel gelişimin önündeki engellerin kaldırılması için bu kanunun kaldırılmasını müteakip gerekli anayasal değişiklikler yapılmalı ve yerine üniversiteler arası ilişki ve bilgi akışını sağlayacak bir koordinasyon kurulu oluşturulmalıdır. Mevcut hali ile üniversiteler, tek elden bir yönetim mekanizmasının araçları durumuna gelmektedir. Anayasa değişiklikleri söylemlerinin daha demokratik ilkeler çerçevesine oturmasının ilk adımı, antidemokratik yasaların kaldırılması ile atılmalı, bu bahisle ilgili kanun lağvedilmelidir.

Madde-2: Kanunun yürürlük tarihini belirtmektedir.

Madde-3: Kanunun uygulanmasına dair hükümdür.

YÜKSEKÖĞRETİM KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

Madde-1: 04.11.1981 gün ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde-2: Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde-3: Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.